

Informacinis biuletenis

Nr. 25

Įvaikinimas

KANDIDATŲ VERTINIMAS: AMŽIUS

Dauguma kilmės ir priimančių valstybių savo teisės aktuose būsimiems įtėviams numato minimalią amžiaus ribą (tarp 18 ir 35 metų). Ši amžiaus riba, ženkliai nukritusi per XX amžių, dabar atspindi kompromisą, kuris buvo priimtas siekiant garantuoti, kad įvaikintojas bus pakankamai subrendęs ir stabilus. Kai kurios teisinės sistemos reikalauja minimalaus amžiaus skirtumo tarp būsimų įtėvių ir vaiko (nuo 14 iki 21 metų) tam, kad amžiaus skirtumas būtų panašus į tą, kuris būna biologinėje šeimoje.

Kai kurios valstybės savo teisės aktuose numatydamos maksimalią būsimų įtėvių amžiaus ribą (nuo 40 iki 60 metų) taip pat atsižvelgia į vaiko interesus. Dar daugiau, kai kurios teisinės sistemos numato maksimalų amžiaus skirtumą tarp įvaikintojo ir vaiko (nuo 40 iki 50 metų). Žinoma, net pati demografinė evoliucija vis toliau ir biologinį motinystės amžių. Tačiau kaip pastebi specialistai, kai kurie gebėjimai ir psichologinis lankstumas su amžiumi senka. Be to, vaiko vystymuisi gali pakenkti per daug konservatyvus vyresnių tėvų auklėjimas ar ankstyva įtėvių mirtis. Galiausiai, turėtų būti kruopščiai peržiūrima motyvacija norinčių įvaikinti pagyvenusių asmenų, nes tai gali būti susiję su vienišumo ar mirties baime, palaikymo stoka.

Teisės aktų lankstumas

Kalbant apie maksimalią amžiaus ribą būsimiems įtėviams, tokių nuostatų lankstumas kartais gali pasitarnauti geriausiems vaiko interesams. Vaikinantys vyresniems, bet patyrusiems tėvams, ypač didelę brolių ar seserų grupę, tai gali būti kaip privalumas vaikui, o kartais būti jo/jos vieninteliu šansu apsigyventi šeimoje, ypač jei vaikas turi specialių poreikių (yra vyresnis, neįgalus, turi brolių/seserų...).

Išimtyms amžiaus ribai bet koku atveju turėtų būti numatomos tokiems atvejams kaip vaiko su specialiais poreikiais įvaikinimui, vaikinantys giminaičiams ar globėjams, tačiau su sąlyga, kad vaikinantys tokie vyresni asmenų šeimai, tai geriausiai atitiks vaiko interesus.

Dar daugiau, praktika rodo, kad teisės aktų nuostatos, numatančios amžiaus ribas, kartais skatina vaikų su specialiais poreikiais įvaikinimą. Pavyzdys galėtų būti Italijos teisės aktų nuostata, nurodanti, kad maksimali amžiaus riba tarp įtėvių ir vaiko negali būti didesnė nei 45 metai. Taigi, taip vyresni įtėviai skatinami vaikintis „vyresnį“ vaiką.

Kiekvieno vaiko interesų vertinimas

Kaip bebūtų, šiuo metu problema yra ta, kad vis vyresni ir vyresni (net iki 60 ir daugiau metų) būsimieji įtėviai nori įsivaikinti labai mažą vaiką. Paradoksalu, tačiau teisės aktai daugiau reguliuoja minimalų, o ne maksimalų būsimų įtėvių amžių. Todėl reikėtų rimtai apsvarstyti teisės aktų tobulinimą šioje srityje. Teisiškai apibrėžiant maksimalų amžiaus skirtumą tarp įtėvių ir vaiko tai galėtų turėti ne tik teisinę, bet ir simbolinę reikšmę.

Dar svarbiau, jei pareiškėjų amžius ar amžiaus skirtumas tarp jų ir vaiko yra svarbūs, vis dėlto vertinant pareiškėjų tinkamumą įvaikinti,

reikia atsižvelgti į kiekvieno vaiko interesus ir į visus reikalavimus, kuriais grindžiamas konkrečios šeimos siekis įvaikinti konkretų vaiką. Net jei būsimųjų tėvių amžius neatitinka teisės aktuose numatytos amžiaus ribos, vis dėl to juos įvairiapusiškai įvertinus ir pasiūlius vaikintis kito amžiaus vaiką, jie galėtų būti laikomi tinkami tapti tėviais.

Koks bebūtų amžius ar kitos būsimųjų tėvių savybės, jų prašymas įvaikinti turėtų būti

vertinamas tik atsižvelgiant į vaiko interesus. Tiek kilmės, tiek priimančių šalių centrinės institucijos, socialinės tarnybos atlikdamos savo pagrindines funkcijas privalo pirmiausiai atsižvelgti į vaiko interesus. Tai darydamos jos turi nubrėžti ribas būsimųjų tėvių norams, taip pat aiškiai apibrėžti kriterijus, kuriais jie bus vertinami.

Daugiau informacijos:

ISS/IRC „Būsimųjų tėvių amžiaus ribos“ Tarptautinė Socialinė Tarnyba, Quai du Seujet 32, 1201 Ženeva, Šveicarija; dokumentą galima rasti www.iss-ssi.org; 2005, 22 psl.